

УДК 657.1

БЛАКИТА Ганна, д. е. н., завідувач кафедри економіки та фінансів підприємства Київського національного торговельно-економічного університету

КАРПЕНКО Інна, аспірант кафедри обліку та оподаткування Київського національного торговельно-економічного університету

КРИТЕРІЇ ПОВ'ЯЗАНОСТІ ОСІБ В ОБЛІКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЙ

Розглянуто визначення поняття "пов'язані особи" в українському законодавстві та міжнародній практиці. Визначено основні критерії, за допомогою яких можливо виокремити пов'язаних осіб з переліку контрагентів, та розрахунки для їх застосування. Встановлено перелік осіб, які можуть бути визнані пов'язаними особами для цілей трансфертного ціноутворення.

Ключові слова: трансфертна ціна, пов'язані особи, асоційовані особи, корпоративні права, контрольовані операції.

Блакита А., Карпенко И. Критерии связанности лиц в учете контролируемых операций. Рассмотрены определения понятия "связанные лица" в украинском законодательстве и международной практике. Определены основные критерии, с помощью которых можно выделить связанных лиц из перечня контрагентов, и расчеты для их применения. Установлен перечень лиц, которые могут быть признаны связанными лицами для целей трансфертного ценообразования.

Ключевые слова: трансфертная цена, связанные лица, ассоциированные лица, корпоративные права, контролируемые операции.

Постановка проблеми. В сучасних умовах поряд з динамічним розвитком підприємницької діяльності постійного вдосконалення потребують методики обліку. У зв'язку зі змінами в Податковому кодексі України (ПКУ) та необхідністю звітування про здійснення операцій з трансфертними цінами актуальним є формування механізму обліку внутрішніх цін на підприємстві з урахуванням прийнятих нововведень. Податковий контроль за трансфертним ціноутворенням передбачає порівняння цін у контрольованих операціях з цінами операцій, які застосовують незалежні компанії. Тому питання розмежування пов'язаних та незалежних осіб стає одним з ключових в обліку трансфертних цін.

© Блакита Г., Карпенко І., 2018

Загалом поняття "пов'язані особи", зокрема і для теорії бухгалтерського обліку, не є новим, проте нині з метою обліку трансфертного ціноутворення воно набуває нового значення, а перелік пов'язаних осіб став більш широким і детальним. У зв'язку з цим виникла потреба розгляду наукових підходів до виокремлення операцій з пов'язаними особами в фінансово-господарській діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розкриття інформації про пов'язаних осіб у фінансовій звітності, формування облікової політики щодо пов'язаних осіб, організаційно-правові засади встановлення пов'язаності осіб для податкового контролю та пов'язаність осіб для цілей трансфертного ціноутворення стали об'єктом наукових досліджень таких учених, як: Д. Гетманцев, Н. Кучерявенко, М. Макаренко, О. Жукова, В. Дубницький, А. Копіна, Б. Засадний, М. Мішин, Р. Джох, В. Кругляк, І. Григораши, Т. Савченко [1–10] та ін.

Метою статті є визначення критеріїв пов'язаності осіб для обліку контрольованих операцій.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання: теоретичного узагальнення, групування, порівняння, аналізу та синтезу – при вивченні поняття "пов'язані особи" та критеріїв пов'язаності осіб; порівняння – для встановлення зв'язку або відмінностей суперечливих понять; графічний прийом – для наочного представлення результатів дослідження; узагальнення – для формування відповідних висновків; бібліографічний – при вивченні літературних джерел для отримання необхідної інформації щодо теми дослідження.

Також використано матеріали вітчизняних вчених з питань економіки, бухгалтерського обліку, податкового законодавства України та інтернет-ресурси Організації економічного співробітництва та розвитку, Національного банку України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Результати дослідження. Контрольовані операції – це операції між двома підприємствами, які є асоційованими підприємствами відносно одне до одного [11]. Пов'язані особи є суб'єктами трансфертного ціноутворення. Економічні взаємовідносини пов'язаних осіб у процесі господарської діяльності можуть призвести до того, що одна із сторін може отримати певні переваги.

Для визначення поняття "пов'язані особи" використовуються близькі за суттю терміни: "зв'язана сторона", "взаємозалежні особи", "асоційовані (афілійовані) особи", "залежні сторони", "контрольовані особи", "заінтересовані особи". Деякі з цих термінів інколи використовуються як синоніми, частіше вживаються для пояснення різного виду відносин між суб'єктами господарювання.

Визначення щодо осіб, які є пов'язаними, зустрічаються у теорії бухгалтерського обліку та інших нормативних актах України, що

регулюють: оцінку майна, діяльність акціонерних товариств та інститутів спільного інвестування, банкрутство, пенсійне страхування та недержавне забезпечення, державні закупівлі та надання фінансових послуг. Ці закони чи нормативно-правові акти використовують поняття пов'язаності (афілійованості), регулюють певну сферу та різні види діяльності. Характерною особливістю українського законодавства є те, що поняття "пов'язані особи" є невід'ємним від процесу порівняння результатів діяльності між пов'язаними та незалежними особами.

У міжнародній практиці визнання осіб пов'язаними базується на визначенні зв'язків між суб'єктами господарювання. В кодексі внутрішніх доходів Сполучених Штатів Америки закріплено таке поняття, як "контрольовані особи". Настанови та рекомендації ООН, Організації економічного співробітництва й розвитку та Європейського союзу містять поняття "асоційовані особи" [9].

П(С)БО 23 "Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін" та МСБО 24 "Розкриття інформації про зв'язані сторони" регулюють визначення пов'язаних осіб на підприємстві. При економічній співпраці в пов'язаних осіб можуть виникнути певні переваги. В теорії бухгалтерського обліку пов'язаними особами вважаються:

- суб'єкти господарювання, які перебувають під контролем інших осіб;
- юридичні та фізичні особи (близькі члени родини фізичної особи), які контролюють діяльність підприємства, при цьому такий контроль може бути безпосередній або опосередкований [12].

Пов'язаними сторонами можна вважати материнську компанію та її дочірні підприємства, підприємства, що займаються спільною діяльністю, інвестора та його асоційовані суб'єкти, інші підприємства, фізичні особи чи управлінський персонал, що впливають на юридичну особу.

У МСБО 24 зв'язана сторона – це фізична або юридична особа, пов'язана з суб'єктом господарювання, що складає свою фінансову звітність [13]. Міжнародний стандарт аудиту 550 "Пов'язані сторони" розглядає обов'язки аудиторів щодо виявлення під час аудиту фінансової звітності осіб, що є пов'язаними [14].

Стосовно пов'язаності осіб, власниками яких є держава (органи державної влади, регіональні або місцеві органи самоврядування), то згідно з МСА 550 такі особи можуть вважатися незалежними, якщо тільки вони не здійснюють разом великих за обсягом господарських операцій або не використовують значних ресурсів. За ПКУ участь держави не є підставою для визнання суб'єктів господарювання пов'язаними.

Формулювання податкових норм відносно пов'язаних осіб дещо відрізняється від бухгалтерських. У ПКУ зазначені чіткі критерії, використання яких дає можливість визначити пов'язаних осіб. Важливою умовою застосування цих критеріїв є припущення, що економічні взаємовідносини таких осіб впливають на їх діяльність та економічні результати або на результати діяльності осіб, на які вони мають вплив або контролюють [15].

У банківській термінології проводиться ідентифікація пов'язаних фізичних осіб, які беруть участь у діяльності та управлінні банком, з урахуванням їх службового статусу, родинних зв'язків та майнового стану [16].

Настанови ОЕСР містять визначення поняття "асоційовані підприємства", згідно з яким юридичні особи вважаються асоційованими між собою, якщо до однієї зі сторін можна застосувати умови ст. 9 Типової (модельної) конвенції ОЕСР. Відповідно до зазначеної конвенції суб'єкти господарювання є асоційованими, якщо підприємства безпосередньо або опосередковано беруть участь у капіталі, контролі або управлінні іншого (інших) підприємств, а також якщо між суб'єктами господарювання спостерігаються особливі комерційні або фінансові умови, які відрізняються від умов між незалежними підприємствами.

У міжнародній практиці окремих країн при визначенні пов'язаних осіб не використовують встановленого точного переліку фізичних та юридичних осіб, тому можливий варіант застосування принципу превалювання змісту над формою.

Завдяки розглянутим трактуванням поняття "пов'язані особи" можна виокремити загальні критерії визначення осіб пов'язаними (рис. 1).

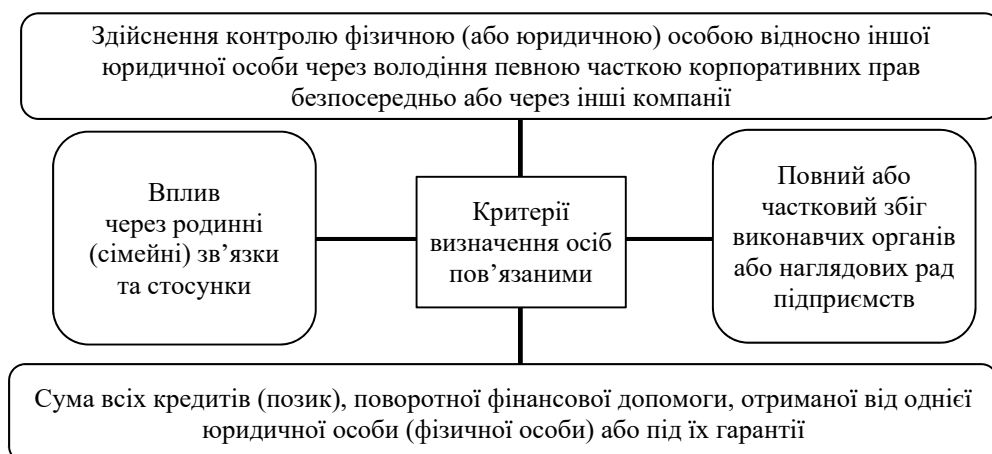

Рис. 1. Загальні критерії визначення пов'язаності осіб

Джерело: зведено авторами.

Участь безпосередня (пряма) чи опосередкована (непряма) у статутному капіталі підприємства є критерієм для визнання сторін пов'язаними. Для того, щоб застосувати цей критерій, необхідно виміряти відсоток володіння певною частиною статутного капіталу. Для застосування цього критерію в системі трансфертного ціноутворення необхідно розглянути процедуру розрахунку частки корпоративних прав, якою володіє суб'єкт господарювання чи фізична особа.

У ПКУ законодавчо не закріплено детальні роз'яснення щодо процедури такого розрахунку. Стосовно іншого українського законо-

давства, то декілька нормативних актів НБУ, Нацкомісії з цінних паперів та фондового ринку, Нацкомфінпослуг України містять правові норми щодо регулювання питання достовірного визначення частки участі особи в юридичній особі [16–18].

При розрахунку корпоративних прав, якими володіє юридична особа, необхідно врахувати той фактор, що підприємство може володіти часткою капіталу іншого підприємства безпосередньо та при непрямому володінні через інших фізичних чи юридичних осіб, які пов'язані з такою юридичною особою. Опосередкована частка у статутному капіталі, якою володіє особа, розраховується множенням частки корпоративних прав у власності юридичної особи (або фізичної особи) в першому підприємстві на частку першого підприємства в наступній юридичній особі, множення відбувається за цією схемою для всіх наступних підприємств [15].

Частка в статутному фонді, що належить фізичній особі, визначається як сума частки у статутному капіталі, яка безпосередньо знаходиться у власності фізичної особи, та частки корпоративних прав, які є у власності юридичних осіб, що контролюються такою фізичною особою.

Розглянемо розрахунок безпосередньої (прямої) чи опосередкованої (непрямої) участі у статутному капіталі підприємств:

- при прямому володінні корпоративними правами іншого підприємства частка участі у статутному капіталі характеризує відсоток володіння такими корпоративними правами (рис. 2);

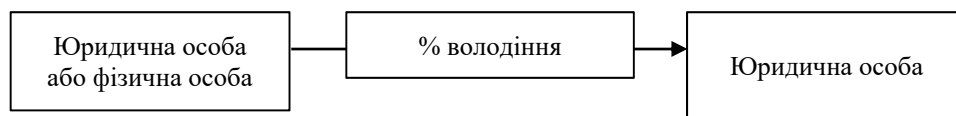

Рис. 2. Безпосередня (пряма) участь у статутному капіталі підприємства

Джерело: розроблено авторами.

- у разі непрямого володіння в одному ланцюгу необхідно помножити частки корпоративних прав, які знаходяться у власності юридичних осіб (рис. 3). Участь юридичної особи 1 в юридичній особі 4 розраховується за формулою:

$$P = (n_1 \cdot n_2 \cdot n_3) \div 100\%. \quad (1)$$

Рис. 3. Опосередкована (непряма) участь у статутному капіталі підприємства

Джерело: розроблено авторами.

• володіння при формуванні декількох ланцюгів визначається шляхом складання безпосередньої та опосередкованої часток у кожному ланцюгу (рис. 4). Участь юридичної особи 1 в юридичній особі 4 розраховується за формулою:

$$P = (n_1 \cdot n_2 \cdot n_3) \div 100 \% + (n_4 \cdot n_5) \div 100\%. \quad (2)$$

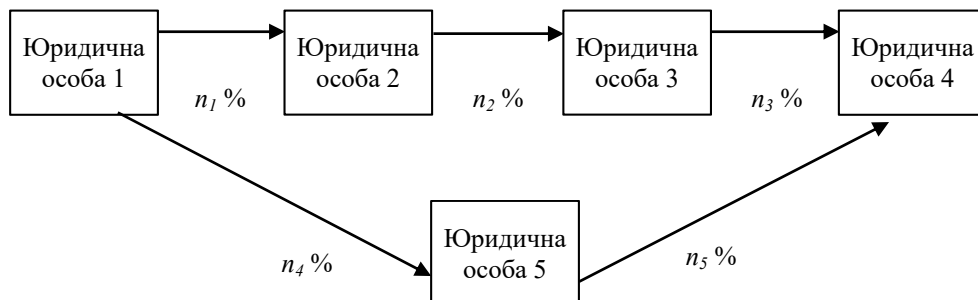

Рис. 4. Опосередкована (непряма) участь у статутному капіталі підприємства через декілька ланцюгів

Джерело: розроблено авторами.

Якщо частка корпоративних прав, якою володіє кожна особа, в наступній юридичній особі в ланцюгу перевищує 20 %, усі суб'єкти господарювання в такому ланцюгу вважаються пов'язаними [15].

ПКУ (пп. 14.1.159) встановлює чіткий перелік пов'язаних осіб з метою оподаткування операцій з трансферними цінами. Коло пов'язаних осіб, визначене законодавством, що регулює трансфертне ціноутворення, достатньо широке (таблиця).

Згідно з ПКУ частка корпоративних прав у статутному капіталі суб'єкта господарювання в розмірі 20 % і більше вважається підставою для визнання власника корпоративних прав і юридичної особи пов'язаними. У таких країнах, як Росія, Австрія, Чехія, Німеччина для ідентифікації пов'язаних осіб частка володіння повинна перевищувати 25 %, у Данії, Франції, Угорщині, Італії – 50 % [9].

В обліку трансфертних цін пов'язаність осіб також простежується за допомогою аналізу виконавчих органів, наглядових рад, а саме:

- особи можуть бути пов'язані через юридичну або фізичну особу, яка затверджує виконавчі органи підприємства (директора), в тому числі 50 % і більше членів наглядової ради (колегіального органу) (рис. 5);
- повний або частковий збіг (50 % і більше) членів колегіального виконавчого органу та/або наглядової ради юридичних осіб;
- через фізичну особу (одноособовий виконавчий орган), яка є одночасно директором на одному підприємстві та учасником іншого підприємства (рис. 6);

- пов'язаними можна вважати осіб за умови, якщо одна із сторін призначає одноособовий виконавчий орган або 50 і більше відсотків членів правління іншої юридичної особи.

Критерії пов'язаності осіб в обліку контрольованих операцій згідно з Податковим кодексом України

Тип взаємодії суб'єктів	Критерії
Між юридичними особами	<ul style="list-style-type: none"> • Одна юридична особа безпосередньо та/або опосередковано володіє корпоративними правами іншої юридичної особи у розмірі 20 і більше відсотків; • одна і та сама юридична або фізична особа безпосередньо та/або опосередковано володіє корпоративними правами у кожній такій юридичній особі у розмірі 20 і більше відсотків; • одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення одноособових виконавчих органів кожної такої юридичної особи; • одна і та сама юридична або фізична особа приймає рішення щодо призначення 50 і більше відсотків складу колегіального виконавчого органу або наглядової ради кожної такої юридичної особи; • 50 відсотків складу колегіального виконавчого органу та/або наглядової ради кожної такої юридичної особи складають одні й ті самі фізичні особи; • одноособові виконавчі органи таких юридичних осіб призначені за рішенням однієї і тієї самої особи; • юридична особа має повноваження на призначення одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення (обрання) 50 і більше відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради; • пряма або опосередкована участь держави в юридичних особах (без врахування інших факторів) не є умовою визнання їх пов'язаними особами; • сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від однієї юридичної особи/або фізичної особи (або надаються під гарантії однієї юридичної або фізичної особи) перевищує суму власного капіталу більше ніж у 3.5 раза
Між фізичною особою та юридичною особою	<ul style="list-style-type: none"> • Фізична особа безпосередньо та/або опосередковано володіє корпоративними правами юридичної особи у розмірі 20 і більше відсотків; • фізична особа має право призначати одноособовий виконавчий орган такої юридичної особи або призначати не менш як 50 відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради; • фізична особа здійснює повноваження одноособового виконавчого органу в такій юридичній особі; • фізична особа має повноваження на призначення одноособового виконавчого органу такої юридичної особи або на призначення 50 і більше відсотків складу її колегіального виконавчого органу або наглядової ради; • сума всіх кредитів (позик), поворотної фінансової допомоги від однієї юридичної особи/або фізичної особи (або надаються під гарантії однієї юридичної або фізичної особи) перевищує суму власного капіталу більше ніж у 3.5 раза
Між фізичними особами	<ul style="list-style-type: none"> • Чоловік (дружина), батьки (у тому числі усиновлювачі), діти (повнолітні/неповнолітні, у тому числі усиновлені), повнорідні та неповнорідні брати і сестри, опікун, піклувальник, дитина, над якою встановлено опіку чи піклування

Джерело: розроблено авторами на основі [15].

Рис. 5. Пов'язаність через призначення одноособового, колегіального виконавчого органу чи наглядової ради

Джерело: розроблено авторами.

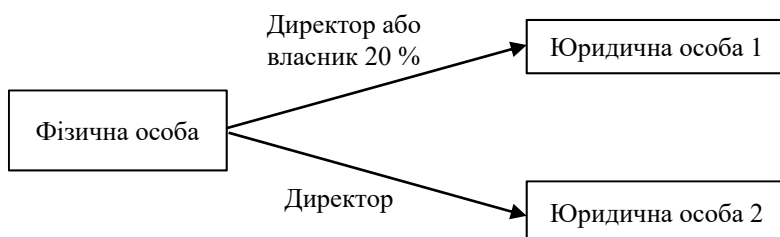

Рис. 6. Пов'язаність через одноособовий виконавчий орган (директора)

Джерело: розроблено авторами.

Однією з умов пов'язаності суб'єктів господарювання є пов'язаність між фізичними особами. В податковому законодавстві фізичні особи вважаються пов'язаними, якщо вони внаслідок своїх посадових, сімейних, а також інших суспільних відносин мають можливість змінювати волю іншої особи, не враховуючи інтереси останньої, або впливають на умови та фінансові результати діяльності іншої особи [2, с. 140]. Вплив родинних зв'язків між фізичними особами на пов'язаність юридичних осіб можна проілюструвати такою схемою (рис. 7).

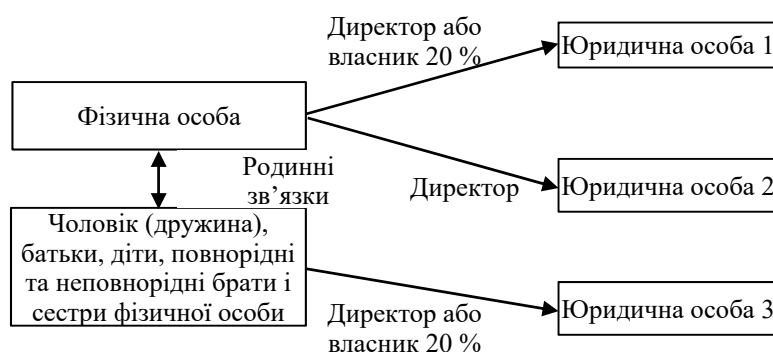

Рис. 7. Пов'язаність через родинні зв'язки фізичних осіб

Джерело: розроблено авторами.

В Україні одним із джерел інформації про фізичних осіб, які пов'язані з підприємством, є дані державних реєстраторів. Це передусім інформація про кінцевих бенефіціарів (вигодонабувачів) суб'єктів господарювання. Всі юридичні особи законодавчо зобов'язані визначити своїх кінцевих бенефіціарів та надати цю інформацію до державного реєстратора. Ця інформація регулярно оновлюється. Кінцевий бенефіціар – це особа, яка незалежно від офіційного володіння суттєво впливає на господарську діяльність та управління підприємством. Це може бути прямий вплив або через інших осіб.

Сума наданих позик (кредитів), фінансової допомоги є показником впливу осіб на підприємство без участі в капіталі. Такий показник більше суми власного капіталу підприємства (у 3.5 раза згідно з ПКУ) вказує на пов'язаність сторін. Цей показник розраховується шляхом визначення середнього арифметичного на початок та кінець звітної періоду. Даний критерій пов'язаності осіб є важливим інструментом протидії явищу тонкої капіталізації, коли за рахунок боргового фінансування суб'єкти господарювання зменшують базу, що оподатковується, податком на прибуток та реалізують схеми виведення капіталу за кордон.

Висновки. Дослідження поняття "пов'язані особи", загальних критеріїв визначення пов'язаності осіб та критеріїв, затверджених Податковим кодексом України, дали можливість максимально чітко визначити перелік пов'язаних осіб для обліку контрольованих операцій. Це важливо для контролю за процесом трансфертного ціноутворення, оскільки саме цей перелік є основним при визначенні операцій, що визнаються контрольованими, та допомагає вирішити суперечливі питання, пов'язані з ціноутворенням.

За результатами дослідження рекомендується юридичній особі самостійно визначати перелік пов'язаних сторін на підприємстві за розглянутими критеріями, враховуючи не лише юридичну форму відносин між підприємствами, а й сутність цих відносин. Усі критерії пов'язаності осіб слід закріплювати в наказі про облікову політику або окремому розпорядчому документі.

Предметом подальших пошуків мають стати дослідження критеріїв оцінки практичного контролю прийняття бізнес-рішень пов'язаними сторонами та питання формування для підприємств, що здійснюють контрольовані операції, облікової політики щодо пов'язаності осіб. Також на особливу увагу заслуговують питання визнання особами (юридичними та фізичними) для цілей оподаткування себе пов'язаними з врахуванням підстав, які не передбачені ПКУ, для уникнення податкових ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетманцев Д., Коряк О. До питання пов'язаних осіб у податковому законодавстві України. Вісн. Нац. акад. прокуратури України. 2014. № 4. С. 63–68.
2. Кучерявенко М. П. Податкове право : підруч. для студ. вищ. навч. закл ; Нац. ун-т "Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого". Харків : Право, 2013. 533 с.

3. Макаренко М. І., Савченко Т. Г. Система трансфертного ціноутворення в комерційних банках : монографія. Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. 238 с.
4. Жукова О. В., Дубницький В. І., Вареня В. О. Трансфертне ціноутворення: український варіант. Київ : Ліра-К, 2014. 184 с.
5. Котина А. А. Взаимозависимые лица в налоговых правоотношениях : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 – административное право, финансовое право, информационное право. М., 2011. 24 с.
6. Засадний Б. Формування облікової політики підприємства щодо пов'язаних сторін. Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Економіка. 2015. Вип. 10. С. 24–30.
7. Мішин М. Пов'язаність осіб для цілей трансфертного ціноутворення: правові засади та математичні розрахунки. Вісн. М-ва доходів і зборів України. 2014. № 1. С. 35–38.
8. Джох Р. В. Пов'язані особи за податковим законодавством України. Наук. вісн. публічного та приватного права. 2016. № 6. Т. 1. С. 188–194.
9. Кругляк В. В. Трансфертне ціноутворення – пов'язаність сторін. Вісн. М-ва доходів і зборів України. 2013. № 45. С. 28–33.
10. Григораши Т. Ф., Поплавська В. О., Шутова Д. М. Переваги та недоліки трансфертного ціноутворення. Молодий вчений. 2016. № 1(1). С. 52–55.
11. Настанови ОЕСР щодо трансфертного ціноутворення для транснаціональних компаній та податкових служб (OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations), 2010. URL : <http://www.svcscentral.com/SVsitefiles/nlc/contenido/doc/073214OECD%20TP%20Guidelines%20June%202010.pdf>.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 "Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін" : Наказ М-ва фінансів України від 18 черв. 2001 р. № 303. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01>.
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 "Розкриття інформації про зв'язані сторони". URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_043.
14. Міжнародний стандарт аудиту 550 "Пов'язані сторони". URL : <http://www.apu.com.ua/msa>.
15. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
16. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <https://www.bank.gov.ua>.
17. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. URL : <https://nfp.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 09.01.2018.

Blakyta A., Karpenko I. The criteria of related persons in the accounting of controlled transactions.

Background. The concept of related persons for the theory of accounting is not new, but now, with the purpose of accounting for controlled operations, it has a new meaning, and the list of related persons has become more extensive and detailed. Therefore, there is a need to consider the scientific approaches to the identification of operations with related parties.

The **aim** of the article is the study of the criteria for identification of related persons in the account of controlled operations.

Results. The definition of related persons in Ukrainian legislation and international practice is considered. The criteria for identification of related persons from the list of counteragents are: control over a legal person through ownership of a portion of corporate rights directly or through other companies; full or partial coincidence of executive or supervisory boards of enterprises; influence through family ties and relationships; amount of all loans, financial assistance received from one legal entity (individual) or under their guarantee. Calculations for the criteria application have been considered.

Conclusion. The study of the concept of "related parties", general criteria for determining the connection between individuals and criteria approved by the Tax Code of Ukraine, made it possible to determine as precisely as possible the list of related persons for the account of controlled operations. This list is essential in the definition of transactions that are recognized as controllable and helps to avoid situations with ambiguous interpretation of the results of financial and economic activities associated with pricing.

Keywords: transfer price, related persons, associated persons, corporate rights, controlled transactions.

REFERENCES

1. Getmancev D., Korjak O. Do pytannja pov'jazanyh osib u podatkovomu zakonodavstvi Ukrai'ny. Visn. Nac. akad. prokuratury Ukrai'ny. 2014. № 4. S. 63–68.
2. Kucherjavenko M. P. Podatkove pravo : pidruch. dlja stud. vyssh. navch. zakl ; Nac. un-t "Jurydychna akademija Ukrai'ny im. Jaroslava Mudrogo". Harkiv : Pravo, 2013. 533 s.
3. Makarenko M. I., Savchenko T. G. Systema transfertnogo cinoutvorennja v komercijnyh bankah : monografija. Sumy : DVNZ "UABS NBU", 2008. 238 s.
4. Zhukova O. V., Dubnyckij V. I., Varenja V. O. Transfertne cinoutvorennja: ukrai'ns'kyj variant. Kyi'v : Lira-K, 2014. 184 s.
5. Kopina A. A. Vzaimozavisimye lica v nalogovyh pravootnoshenjah : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk : spec. 12.00.14 – administrativnoe pravo, finansovoe pravo, informacionnoe pravo. M., 2011. 24 s.
6. Zasadnyj B. Formuvannja oblikovoi polityky pidpryjemstva shhodo pov'jazanyh storin. Visn. Kyi'v. nac. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. 2015. Vyp. 10. S. 24–30.
7. Mishyn M. Pov'jazanist' osib dlja cilej transfertnogo cinoutvorennja: pravovi zasady ta matematychni rozrahunky. Visn. M-va dohodiv i zboriv Ukrai'ny. 2014. № 1. S. 35–38.
8. Dzhoh R. V. Pov'jazani osoby za podatkovym zakonodavstvom Ukrai'ny. Nauk. visn. publichnogo ta pryvatnogo prava. 2016. № 6. T. 1. S. 188–194.
9. Krugljak V. V. Transfertne cinoutvorennja – pov'jazanist' storin. Visn. M-va dohodiv i zboriv Ukrai'ny. 2013. № 45. S. 28–33.
10. Grygorash T. F., Poplavs'ka V. O., Shutova D. M. Perevagy ta nedoliky transfertnogo cinoutvorennja. Molodyj vchenyj. 2016. № 1(1). S. 52–55.
11. Nastanovy OESR shhodo transfertnogo cinoutvorennja dlja transnacio-nal'nyh kompanij ta podatkovykh sluzhb (OECD TransferPricingGuidelinesforMultinationalEnterprisesand TaxAdministrations), 2010. URL : <http://www.svcmscentral.com/SVsitefiles/nlc/contento/doc/073214OECD%20TP%20Guidelines%20June%202010.pdf>.
12. Polozhennja (standart) buhgalters'kogo obliku 23 "Rozkryttja informacii" shhodo pov'jazanyh storin" : Nakaz M-va finansiv Ukrai'ny vid 18 cherv. 2001 r. № 303. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01>.
13. Mizhnarodnyj standart buhgalters'kogo obliku 24 "Rozkryttja informacii" pro zv'jazani storony". URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_043.
14. Mizhnarodnyj standart audytu 550 "Pov'jazani storony". URL : <http://www.apu.com.ua/msa>.
15. Podatkovyj kodeks Ukrai'ny vid 2 grud. 2010 r. № 2755-VI. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
16. Oficijnyj sajt Nacional'nogo banku Ukrai'ny. URL : <https://www.bank.gov.ua>.
17. Oficijnyj sajt Nacional'noi komisii z cinnyh paperiv ta fondovogo rynku. URL : <https://www.nssmc.gov.ua>.
18. Oficijnyj sajt Nacional'noi komisii, shho zdijsnjuje derzhavne reguljuvannja u sferi ryнкiv finansovyh poslug. URL : <https://nfp.gov.ua>.